

УДК 330.341.1:656.07

МЕТОДЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

*Воловельская И.В., к.е.н., доцент,
Диденко К.В., магистр,
Дудка И.Н., магистр (УкрГУЖТ)*

В современных условиях кризисного экономического развития Украины, предприятиям достаточно сложно вести инновационную деятельность. И основная проблема - это отсутствие действующего механизма регулирования и стимулирования инновационной деятельности как на уровне предприятий, так и на государственном уровне.

В статье проведен сравнительный анализ методов стимулирования инновационной деятельности предприятий стран мира и Украины и даны рекомендации, касающиеся инновационного развития страны.

Ключевые слова: инновационная деятельность, методы стимулирования, инновационное развитие.

МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Воловельська І. В., к.е.н., доцент,
Діденко К. В., магістр,
Дудка І. М., магістр (УкрДУЗТ)*

В сучасних умовах кризового економічного розвитку України, підприємствам досить складно вести інноваційну діяльність. І основна проблема - це відсутність діючого механізму регулювання та стимулювання інноваційної діяльності як на рівні підприємств, так і на державному рівні.

Специфіка економічного та соціально - політичного розвитку України, агресивна конкурентна боротьба, недосконалість законодавчої системи в країні є основою для виділення особливостей та основних напрямів інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Основне значення для стимулювання інноваційної діяльності відіграє система державних методів, спрямованих на здійснення пільгової податкової політики, різних кредитів, дотацій, цільового фінансування досліджень, збільшення податкових пільг, що забезпечують сприятливий інноваційний клімат, що є повсюдною тенденцією.

Пільги плюс конкуренція забезпечують високий попит на інновації та дослідження. Регулярний перегляд пільг дозволяє державі цілеспрямовано стимулювати інноваційну активність в пріоритетних галузях, впливати не тільки на структуру і чисельність наукових організацій, а й на структуру виробництва.

У статті проведено порівняльний аналіз методів стимулювання інноваційної діяльності підприємств країн світу та України та дано рекомендації щодо інноваційного розвитку країни.

Вплив держави в області інновацій можна поділити на прямі і непрямі заходи. Співвідношення в кожному конкретному випадку визначається економічною ситуацією в країні і обраною концепцією державного регулювання.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, методи стимулювання, інноваційний розвиток.*

METHODS OF STIMULATION OF INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

Volovelsky I. V., associate Professor,

Didenko K. V., master,

Dudka I. M., master (USURT)

In modern conditions of crisis economic development of Ukraine, it is quite difficult for enterprises to conduct innovative activities. And the main problem is the lack of an effective mechanism for regulating and stimulating innovation activity both at the level of enterprises and at the state level.

The specificity of economic and socio-political development of Ukraine, aggressive competition, imperfection of the legislative system in the country is the basis for highlighting the features and main directions of innovative development of domestic enterprises.

The system of state methods aimed at the implementation of preferential tax policy, various credits, subsidies, targeted financing of research, increase of tax benefits, providing a favorable innovation climate, which is a widespread trend, plays the main role in stimulating innovation activity.

Benefits plus competition provide high demand for innovation and research. Regular revision of benefits allows the state to purposefully stimulate innovation activity in priority sectors, to influence not only the structure and number of scientific organizations, but also the structure of production.

In article the comparative analysis of methods of stimulation of innovative activity of the enterprises of the countries of the world and Ukraine is carried out and recommendations on innovative development of the country are given.

The influence of the state in the field of innovation can be divided into direct and indirect measures. The ratio in each case is determined by the economic situation in the country and the chosen concept of state regulation.

Keywords: *innovative activity, methods of stimulation, innovative development.*

Постановка проблеми. Специфика экономического и социально-политического развития Украины, агрессивная конкурентная борьба, несовершенство законодательной системы в стране являются основой для выделения особенностей и основных направлений инновационного развития отечественных предприятий.

Анализ последних исследований и публикаций. Вопросами инновационного развития предприятий уделяли внимание такие ученые, как

В.Л.Дикань, Панченко С.В., Маслова В.О. и др.[2, 3, 4, 8].

Исследования инновационного развития стран и стимулирования инновационной деятельности проведены в работах таких ученых, как: Д.В.Кузнецов, Т. Е.Дрок, Н.Э.Эминова и др. [1, 2, 7,9].

Однако, тенденции развития внешней среды и продолжающийся кризис экономического положения Украины требуют более глубокого рассмотрения инновационных путей развития отечественных предприятий.

Нерешенные составляющие общей проблемы. Проблема состоит в отсутствии комплексного подхода к стимулированию инновационного развития отечественных предприятий, адаптированного к современным условиям.

Цель статьи заключается в изучении и анализе инновационного развития отечественных предприятий и разработке основных методов стимулирования их деятельности.

Изложение основного материала исследования.

Ни у кого не вызывает сомнений тот факт, что на сегодняшний день основу экономического роста страны создает инновационное развитие всех сфер ее жизнедеятельности.

В развитых странах мира государство берет на себя ответственность и регулирует инновационное развитие своих предприятий:

- устанавливают основные критерии развития инновационных предприятий;
- разрабатывают инновационную стратегию страны
- проводит мероприятия постстимулированию инновационного развития
- создает прогнозные сценарии научно-технических приоритетов, причем предпочтение отдается фундаментальным исследованиям.

Каждое государство в развитии своих инноваций имеет свои особенности. Например, Япония использует свои инновации для преодоления кризисного развития [5]. Финансирование осуществляется за счет государства, банковский структур и крупных промышленных корпораций. Университеты в инновационных разработках практически не используются.

В США основу инновационной деятельности составляют венчурные

фирмы. Производство продукции в них составляет более 13% ВВП страны [7].

В странах Европы инновационной деятельностью страны управляет один из департаментов Еврокомиссии. Их методы развития – это высокий уровень образования, инновационное сотрудничество стран; плюс поддержка государства.

Таким образом, можно выделить следующие модели инновационного развития стран мира:

1. К модели первого типа следует отнести страны, которые являются лидерами в науке и реализуют, как правило, крупномасштабные целевые проекты, имеющие достаточный инновационный потенциал в оборонном секторе (США, Англия, Франция).

2. Ко второму типу моделей относятся страны, чья политика направлена на создание благоприятной инновационной среды и совершенствования структуры экономики (Германия, Швеция, Швейцария).

3. К третьему типу моделей стоит отнести страны, стимулирующие инновационную деятельность через адаптацию к достижениям мирового научно-технического прогресса, рационализацию действий различных секторов в области инновационного развития, а также развитие инновационной инфраструктуры (Япония, Южная Корея).

Основное значение для стимулирования инновационной деятельности играет система государственных методов, направленных на осуществление льготной налоговой политики, различных кредитов, дотаций, целевого финансирования исследований, увеличение налоговых льгот, обеспечивающих благоприятный инновационный климат, что является повсеместной тенденцией.

В США насчитывается более 100 льгот, активизирующих НТП. Основное преимущество налоговой поддержки

заключається в тому, що льготы даються не авансом, а як стимул к реальної інноваційної діяльності. Причому, сума недополучених в вигляді податкових засобів приблизно рівна інвестиціям фірм в інноваційний процес. Так же слід відзначити і те, що податкові льготы надаються не науковим організаціям, а підприємствам і інвесторам.

Льготы плюс конкуренція забезпечують високий попит на інновації і дослідження. Регулярний перегляд льгот дозволяє державі цілеспрямовано стимулювати інноваційну активність в пріоритетних галузях, впливати не тільки на структуру і чисельність наукових організацій, але і на структуру виробництва.

Американська модель інноваційного розвитку економіки ґрунтується на реалізації результатів фундаментальних досліджень. Ключова роль в цьому процесі належить університетам - державним і приватним. Перші фінансуються урядами штатів, при цьому близько 30% засобів виділяється з їх бюджетів, а 70% поступає від промислових компаній і в формі плати за навчання, яку вносять студенти. Приватні університети, які державою не фінансуються, здійснюють свою діяльність на засадах компаній, пожертвувань і за рахунок взяття плати за навчання студентів.

В американських університетах фундаментальні і прикладні дослідження тісно пов'язані з підготовкою спеціалістів. Державне фінансування таких університетів значно ширше використовується саме в США, ніж в інших країнах. Але і віддача значно вище, ніж в інших країнах світу. Фінансування відбувається в формі грантів, контрактів і др.

В цілому в світовій практиці використовуються наступні види податкових льгот, стимулюючі інноваційну діяльність:

1. Відстрочка податкових платежів на прибуток, отриману від інноваційної діяльності.

2. Можливість надання відстрочек податкових платежів на інноваційні цілі - податковий кредит.

3. Льготне податкове оподаткування дивідендів юридических і фізических осіб, отриманих по акціям інноваційних організацій.

4. Ієрархічне надання льгот з урахуванням пріоритетності розробок, які виконуються.

5. Зниження ставок податку на прибуток для заказних і спільних НІОКР.

6. Льготне податкове оподаткування прибутку, отриманого в результаті використання інтелектуальної власності підприємства (патенти, ліцензії, ноу-хау і інші нематеріальні активи).

7. Відрахування з податкової бази прибутку внесків в благодійні фонди, діяльність яких пов'язана з фінансуванням інновацій.

8. Допомога в організації спеціальних рахунків або фондів підприємств, які займаються інноваційною діяльністю, з метою наступного надання податкового оподаткування частини прибутку при умові її використання на інноваційні цілі.

9. Зменшення податкової бази прибутку на суму вартості обладнання, переданого інноваційним організаціям.

Аналізуючи досвід управління наукою в провідних зарубіжних країнах, які мають високі досягнення в сфері інноваційної діяльності, необхідно звернути увагу на методи, які достатньо активно використовуються.

На Западе государственное вмешательство - один из ключевых факторов обеспечения национальной конкурентоспособности и дальнейшего повышения благосостояния населения. Значительное опережение научно-технического развития западных стран определяется не тем, что в них сильнее интеллектуальный потенциал, а тем, что он поддерживается эффективнее.

Влияние государства в области инноваций можно подразделить на прямые и косвенные меры. Соотношение в каждом конкретном случае определяется экономической ситуацией в стране и избранной концепцией государственного регулирования.

Указанные модели государственного воздействия на инновационную деятельность применяется в практике промышленно развитых стран в оптимальной пропорции через специальные органы государственного регулирования.

Стоит обратить особое внимание на методы прямого государственного влияния на инновационную деятельность, проявляющиеся, как правило, в двух формах: административно-ведомственной и программно-целевой.

Административно-ведомственная форма выступает в виде прямого дотационного финансирования, осуществляемого в соответствии со специальными законами, принимаемыми с целью непосредственного содействия инновациям.

Программно-целевая форма государственного регулирования инноваций предполагает контрактное финансирование последних посредством государственных целевых программ поддержки нововведений. Контрактное финансирование является одним из элементов распространенной в настоящее время системы контрактных отношений договоров между заказчиками и подрядчиками. В США этим способом

финансируется 77% федеральных затрат на НИОКР.

Косвенные методы государственной инновационной политики, нацелены на стимулирование самих инновационных процессов и на создание благоприятного общехозяйственного и социально-политического климата для новаторской деятельности. Одним из методов косвенной инновационной политики являются либерализация налогового и амортизационного законодательства. Важность этого инструмента государственного осознается практически во всех промышленно развитых странах, каждая из которых ищет свою оптимальную модель налогообложения прибыли.

В промышленно развитых странах широко применяются такие косвенные методы государственной инвестиционной политики, как налоговые льготы, ускоренная амортизация, инвестиционные скидки, льготное кредитование и т.д.

Для Украины, по нашему мнению, учитывая все вышесказанное, целесообразно принять следующие методы стимулирования инновационной деятельности:

1. Налоговые льготы. Снижение налога на прибыль с целью использования ее на инновационные цели; налоговые скидки при инвестировании средств в инновации различных видов; помощь в организации фондов предприятий и организации специальных счетов. Отсрочка налоговых платежей
2. Беспроцентное или льготное кредитование инновационных разработок
3. Помощь в создании инновационных центров на базе бывших НИИ, путем объединения их с финансовыми структурами и промышленными предприятиями
4. Контрактное финансирование. Гранты на проведение научно-технических разработок; государственные заказы

5. Изменение законодательной базы, в части детального регулирования вопросов, связанных с интеллектуальной собственностью и защитой авторских прав.

6. Поддержка малого инновационного бизнеса

7. Ускоренная амортизация вплоть до списания стоимости оборудования в первый год

8. Целевые субсидии или финансирование

Выводы из проведенного исследования.

Современное развитие инновационных процессов в Украине находится на достаточно низком уровне. Ситуация с финансированием науки остается также проблемным вопросом. Для выхода из создавшегося положения необходимо обеспечить поддержку со стороны государства, а также принятие законов, обеспечивающих реальные гарантии и стимулы для предприятий, занимающихся инновационной деятельностью, а также отечественных и зарубежных инвесторов.

Для поднятия уровня инновационной деятельности в стране, необходима интенсификация государственной политики стимулирования инновационной деятельности промышленных предприятий.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Державна служба статистики України, 2017-2018 [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://ukrstat.gov.ua/>

2. В.Л.Дикань, Ю.Т.Боровік, О.М.Полякова; Ю.М.Уткіна *Забезпечення конкурентопроможності підприємств: підручник / В.Л.Дикань та ін.. Харків:УкрДазт. 2012. 415с.*

3. Дикань В.Л. *Управління бізнесом [Текст]: підручник / Дикань,*

В.Л., Панченко С.В., Маслова В.О., Воловельська І.В.- Х.: УкрДАЗТ, 2017. – 315 с.

4. Дрок Т. Е. О подходах к формированию и реализации инновационной стратегии развития предприятия // Молодой ученый. — 2014. — №10. — С. 232-235.

5. Кузнецов Д.В. Опыт формирования инновационных систем в экономических странах мира. Транспортное дело России, 2010. с.111-113.

6. Райзберг, Б.А. Современный экономический словарь [Текст] / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 480 с.

7. Хватова Т.Ю. *Национальные инновационные системы зарубежных стран: цели и стратегическое развитие: монография –СПб: изд-во Политехнический университет, 2009. С.74*

8. Хворостова, Е.А. *Совершенствование управления финансами и инновационное развитие предприятий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ibl.ru/konf/070411/26.html>*

9. Н.Э. Эминова. Разработка эффективной стратегии инновационного развития предприятий в современных условиях. *Экономический анализ: теория и практика* №14 (22), 2011, С21-25.

REFERENCES

1. *Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy*, (2017-2018) [State Statistics Service of Ukraine]: (electronic publication). Available at: <http://ukrstat.gov.ua/>

2. V.L.Dykanj, Ju.T.Borovik, O.M.Poljakova; Ju.M.Utkina (2012) *Zabezpechennja konkurentopromozhnosti pidpryjemstv* [Ensuring the competitiveness of enterprises]. Kharkiv:UkrDAZT. (in Ukrainian) pp.415.

3. Dikan', V.L., PanchenkoS.V., Maslova V.O., Volovel's'ka I.V. (2017) *Upravlinnja biznesom* [Business

management]. Kharkiv:UkrDAZT. (in Ukrainian) pp. 315

4. Drok T. E. (2014) *O podkhodakh k formirovaniyu i realizatsii innovatsionnoy strategii razvitiya predpriyatiya // Molodoy uchenyyu*. [About approaches to the formation and implementation of an innovative enterprise development strategy // Young scientist] No.10, pp. 232-235.

5. Kuznetsov D.V. (2010) *Opyt formirovaniya innovatsionnykh sistem v ekonomicheskikh stranakh mira. Transportnoe delo Rossii*. [Experience in the formation of innovative systems in the economical countries of the world. Transport business in Russia] pp.111-113.

6. B.A. Rayzberg, L.Sh. Lozovskiy, E.B. Starodubtseva. (2004) *Sovremennyy ekonomicheskyy slovar'* [Modern Economic Dictionary]. M.: INFRA-M, pp. 480.

7. Khvatova T.Yu. (2009) *Natsional'nye innovatsionnye sistemy*

zarubezhnykh stran: tseli i strategicheskoe razvitiye: monografiya [National Innovation Systems of Foreign Countries: Goals and Strategic Development: Monograph] : izd-vo Politekhnicheskoy universitet, p.74

8. Khvorostova, E.A. *Sovershenstvovanie upravleniya finansami i innovatsionnoe razvitiye predpriyatiy* [Improving financial management and innovative development of enterprises]. (electronic publication). Available at: <http://www.ibl.ru/konf/070411/26.html>.

9. N.E. Eminova. (2011) *Razrabotka effektivnoy strategii innovatsionnogo razvitiya predpriyatiy v sovremennykh usloviyakh. Ekonomicheskyy analiz: teoriya i praktika* [Development of an effective strategy for innovative development of enterprises in modern conditions. Economic analysis: theory and practice]. no. 14 (22), pp 21-25.

УДК 658.14:614.258:656.2(477)

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я АТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»

Головаш О.В., здобувач (УкрДУЗТ)

В статті досліджено існуючі моделі фінансування охорони здоров'я. Запропоновано формування багатоканальної системи фінансування розвитку закладів охорони здоров'я АТ «Українська залізниця». Одним із інструментом фінансового забезпечення виділено інвестиційний фонд розвитку закладів охорони здоров'я АТ «Українська залізниця», який на проектній основі буде реалізовувати інноваційні проекти з розробки та впровадження інноваційних медичних послуг, продукту.

Ключові слова: фінансове забезпечення, розвиток, заклади охорони здоров'я, інвестиційний фонд, медичне страхування.

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ УЧРЕЖДЕНИЙ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ АО «УКРАИНСКАЯ ЖЕЛЕЗНАЯ ДОРОГА»

Головаш Е.В., соискатель (УкрГУЖТ)

В статье исследованы существующие модели финансирования здравоохранения. Предложено формирование многоканальной системы финансирования развития